

Lukunäytteet, Sairaslinja-autonkuljettaja sotatiellä:

Erkin opettajat olivat IKL:n vahvimpia kannattajia *"ja se meidän poikaosastotoiminta oli sitte sen mukaasta. Se oli puolisotilaallinen, jo heti lapsesta"*, aseineen ja ampumaharjoituksineen. Opettaja Kentalalla oli yksityisomistuksessa musta lippu, jota hän marssien keulassa kantoi. Lapsia laulatettiin marsseilla. Erkki muistaa vieläkin laulamansa marssin sanat: *"Nyt tieltä pois, kun marssii joukko musta, se eestään kaataa kaikki estehet. On katseet kirkkahat ja rinnas uskallusta, ja toivoin katsoo meihin tuhannet."*

* * * * *

Suojeluskunnan poikaosastolaiset osallistuivat sankarihautajaisiin ja veivät koteihin *"sotaanlähtömääräykset – paperit, jotka piti täyttää."* Se oli *"vähän epäkiitollinen tehtävä. Siälä kuuli monellaasta. Sotaa vastustettiin niin pirusti. Kukaan ei olis luovuttanu omaansa sinne."* Joihinkin paikkoihin Erkki joutui palaamaan takaisin, sillä *"palio oli pois kotua. Ei meille pahaa tehty, kukaan, mutta se mieliala tuli niin selvästi ilmi."*

* * * * *

Joulukuussa 1939 Erkki oli 18-vuotias ja saattamassa, kun Jalkaväkirykmentti 23 miehiä lähti talvisotaan. Kyyditsikin heitä hevosella Voltin asemalle. *"No, surulliset oli [tunnelmat], kun ei tienny, kuinka käy."* Kaikki oli vielä epävarmaa. *"Piti vähän varoa mitä siellä kulloinkin puhu. Nuoruus oli vähä sellaista."* *"Kyllähän niitä oli, vasemmistolaisia ja oikeistolaisia, molempia. Punaasia ei otettu suojeluskuntaan. Tämä oli punaasta aluetta."* Voltin ympäristössä oli *"vanhan aikaasta kommunismia. Asemalle kun jäi, heleposti kuulu kyllä sellaaasia sanontoja, että olis paree toikin lopettaa."* Tappeluitakin syntyi.

Kerran, kun velipoika Jussi tuli lomalle Lappeenrannasta, Voltin kahvilan tontilla olleella porukalla oli tieto hänen tulostaan. *"... ratsuväen pukeet päällä, kannukset heläs, sitte kun käveli. Se otti volttilaasten korviin..."* Kun Jussi ja Erkki lähtivät kävelemään asemalta, *"kolme punikka tuli vastaan ja niistä ensimmäinen yritti lyörä. Jussi sitä löi ja se meni seljälleen vesiojaan. Jouruimme nostamaan sieltä pois, ettei se tukehtunu."*

* * * * *

Kun liikennetoimiston yksikkö hajotettiin, kaksi alokasta, siitä komppaniasta, käskettiin astua kaksi askelta eteen. Seurasi ilmoitus, mihin yksikköön kumpikin joutui lähtemään. Erkki oli onnellinen kun pääsi 19 Sairasautokomppaniaan ja heti kuljettajaksi. Tehtäväksi määrättiin haavoittuneiden evakuointi. Kaveri jäi Kuopioon kuriiripostin kantajaksi. Siihen hommaan Erkki ei olisi halunnut. Työ oli vaarallista, sillä sen, että arvopostia kuljetettiin yksin, tiesivät myös liikkeellä olevat desantit.

Sairasautokomppaniaan oli tarjolla kuusi miestä. Kokelaita testattiin näyttämällä heille valokuvia haavoittuneista. Ne kuvat olivat vähän suurempia kuin tavalliset valokuvat. Mustavalkoisissa kuvissa veri oli tummaa, vammat näyttivät luonnossa varmasti pahemmilta, Erkki: *"Aika palio pahempia."* Jokainen mies testattiin erikseen. Erkin *"piti karkaasta ittensä."* Hänen hyvähermoisuutensa pantiin sairasautokomppaniassa koetukselle.

* * * * *

* * * * *

Heti, kun sota oli loppunut, Erkki joutui sairaslinja-autonsa kanssa purkamaan miinoja aselepolinjalle Taipaleenjoella. Kun hän lähti sieltä takaisin asemapaikkaansa, *"niin mikä lie, tuli, ja hän lähti päinvastaiseen suuntaan."* Jo matkatessa hänestä tuntui, että nyt ei näytä ihan tutulta, *"mutta painelin menemään. Jo kohta tiellä oli naapuri käsi pystyssä ja minä säikähdin, että mitähän nyt tapahtuu."* Nuori vartiomies resuisissa virkavaatteissa, aseensa kanssa osoittaa: Niet... niet... NIET. Erkki yritti selittää, että nyt on sattunut vahinko, eikä hän tiedä, mihin hänen pitäisi mennä. *"Veli-venäläinen ymmärsi yskän"* ja piirsi tupakka-askin kanteen kartan, neuvoen mihin Erkin pitää mennä. Hän teki täyskäännöksen ja palasi kotimaahan, vahingoittumattomana.

* * * * *

Erityisiä hätätilanteita varten sairaslinja-auton ohjaamossa oli lasikaappi, jossa oli konepistooli. Kerran Erkki oli jo ottamassa tuota konepistoolia. Sota oli silloin loppunut ja hänen oli käsketty hakea sotavankeja sotavankileiriltä Korpiselän ja Ilomantsin rintamilta Värtsilään. Vankeja oli noin 30 ja Erkin ihmetykseksi mukana ei ollut yhtään vartijaa. Alkumatka sujui rauhallisesti, mutta sitten yksi vangeista alkoi agitoida porukkaa – uhkailla ja karjua, että tappaa Erkin. Riehuja oli suomalaissyntyinen, venäjälle paennut mies. Miehen hengenlähtö oli lähellä, muut vangit saivat kuitenkin pidettyä hänet kurissa loppumatkan ajan. Perillä valvontakomissio tuli pian hakemaan nämä vangit.

* * * * *

Erkki selvisi jälkisodasta *"unohtamalla – piti unohtaa kaikki."* *"Kyllä mä oon niistä [painaajais-unista] vapaa, ne jäi sinne."* Sinne jäi Erkin osalta myös pervitiini. Monien sodasta palanneiden tiedetään jääneen heroinikoukkuun. *"Ei sitä viitti miettiä kauaa. Meni se uni muutoin. Oli paljon sellaaasia paikkoja, jotta auttaminen oli mahrotonta."* Kaikkiin paikkoihin ei niin isolla autolla päässyt. Kaikkia ei pystynyt muutenkaan auttamaan. Äiti oli pelännyt Erkin puolesta. Lyyli Malmi oli hyvin iloinen saadessaan poikansa pois sodasta.